

DESPRE GLOSARELE CULEGERILOR ȘI COLECȚIILOR DE FOLCLOR

ION NUȚĂ

0. Apariția unor culegeri și colecții de folclor a trezit întotdeauna un interes aparte lingviștilor și, în special, acelor care lucrează la elaborarea *Dictionarului limbii române* sau la redactarea unor *glosare regionale* cu caracter general sau terminologic. Faptul că aici s-ar putea găsi cuvinte noi, variante și sensuri neatestate a fost hotărîtor; iar dacă volumele respective sînt însoțite și de *glosare*, interesul devine și mai mare. Dar cum s-au făcut și cum se mai alcătuiesc încă glosarele acestor lucrări este o problemă esențială, pe care încercăm aici, după parcurgerea unui număr mare de volume (cca 90, apărute după anul 1960), s-o analizăm, evident sumar, și să vedem în ce măsură ele pot reprezenta un punct de plecare în realizarea unor ample opere lexicografice.

0.1. Obligatoriu, fiecare articol al unui glosar, printre altele, trebuie să cuprindă: *cuvîntul-titlu*, *indicațiile gramaticale*, *sensul* și *pagina* sau *numărul* piesei în care apare termenul.

1. *Cuvîntul-titlu*, în general, este bine stabilit și, de cele mai multe ori, *literarizat* (uneori *literalizat*) corect, dar există însă destule situații cînd acest lucru esențial este total neglijat.

1.1. În unele culegeri și colecții de folclor apar cuvinte-titlu improprii, la stabilirea cărora autorii nu au luat în considerație corespondențele dintre particularitățile fonetice ale unui grai și limba literară.

1.1.1. Cazurile frecvente, unde cuvintele de bază apar prezentate sub forma lor fonetică (dialectală), sînt acelea care redau intact dentale, nazale, fricative, ocluse velare palatalizate etc. Te întîmpină la tot pasul termeni hibridi, prezențați într-o diversitate de sisteme de notație fonetică, de cele mai multe ori „interpretări” discutabile și aproximative, improvizații care denotă amatorism și incompetență adesea alarmantă. Cităm cîteva exemple: *bet'ejie* „boală”, *bind'eu* „stomac”, *blondăhesc* „lovesc”, *bot'ejuine* „botez”, *cahiș* „pipă cu cioc”, *cit'ingan* „încet”, *Danișu* „nume”, *d'ecu* „înspre”, *d'iluesc* „pe-trec”, *d'esaji* „traistă dublă pe spate”, *fest'il* „vopsit”, *hin'eaună* „parte componentă a căruței”, *hod'ini* „odihnă”, *impl'istrește* „ornamentează”, *ji'ăbd'i* „un sul mai mare de fire de cîneapă”, *muș'iuită* „acoperită cu mușchi”, *po'tică* „farmacie”, *strop'i* „stropi”, *ș'îlburată* „tulbure”, *P'eile* „cheile”, *P'emel'eu* „cimitir”, *P'ihneală* „odihnă”, *P'inăm* „închinăm”, *P'isăliță* „mîncare de prune”, *P'iralei sa* „chiraleisa”, *vel'e* „veche” (DE JEU, D.); *curekîu* „varză”, *ibd'i* „a iubi”, *îerie* „socru” (MEDAN, C.); *kelar* „cămară”, *kelărița* „stăpîna chelarului”,

Kiclică „cu picățele“, *lişion* „ceată de îngeri sau de draci“, *zîcîc* „zvîntat“ (MIHALCEA, D.); *P'elşig* „cheltuială“ (ANTOLOGIE MAR.).

1.1.2. O situație aparte prezintă glosarele care însoțesc capitolele volumului DIACONU, C. Avem de-a face aici, în fond, cu niște simple liste de cuvinte, în marea lor majoritate cunoscute, care reflectă, în general, evoluția și stadiul actual al unor anume terminologii populare. Criteriile de selecție, interpretare și redactare par a fi anume căutate, pentru a evidenția, cu orice preț, originalitatea și, poate de aceea, contravin normelor lexicografice. Definițiilor neclare și incomplete, selectării neriguroase și lipsei indicațiilor gramaticale li se adaugă și faptul că, în totalitatea lor, *cuvintele-litru* sînt redate și transcrise fonetic. Dar surpriza nu vine numai de aici, ci, mai ales, de la felul cum se realizează transcrierea: o transcriere fonetică inexactă, fără nici un suport științific, o combinație nefericită a mai multor sisteme, cărora li se adaugă un altul, care se vrea cu orice preț „original“.

Iată, în continuare, câteva exemple: *u* final slab perceptibil și *i* scurt final sînt notate, dar cu semnul care marchează elementul consonantic al unui diftong (*băsmu*, *gălbini* etc.); fricativele alveolopalatale de tip nordic (*š*, *ž*), sînt redate prin corespondentele lor hănățene (*š*, *ž*: *büşin*, *šepuri*, *cîrlizi* etc.); africaterile alveolopalatale (*č*, *ǰ*) apar transcrise ca în Maramureș (*č*, *ǰ*: *lemnicer*, *săcătoși*, *objeli*); fricativa palatoalveolară (*j*) este redată prin *ž* (*cuzbi*, *žăli*); oclusiva velară surdă palatalizată (*k*) este păstrată (*Keptariu*, *Kisălön*) sau transcrisă *k* (*killu*, *kjagu*); nazalizarea este redată prin notarea consoanei nazale (*înşplină*) și apare chiar atunci cînd aceasta este urmată de ocluzive velare (*crîngu*, *iănca*) sau de *r* (*tîrodî*).

Alte observații se referă la redarea nazalei palatale *ň* (*nîrîi*, *nînunăfi*, *nî(ăi)*), la închiderea vocalelor finale *ă* și *i* (*morîşci*, *torbîfi*, etc.); astfel de forme mai apar și în: CAIETELE, IV: *bleahuii*, *bugiți*, *corlati*; CAIETELE, I: *politic-niti*; OPRIŞAN, F.: *steicî*); lipsa lui *i* final mai ales la pluralul substantivelor și adjectivelor (*livinî*, *peşef* etc.) etc., etc.

1.1.3. Lucruri asemănătoare se întîlnesc și la SANDRU, F., unde majoritatea cuvintelor, cuprinse într-un *Glosar regional* (p. 461–478), sînt date, așa cum afirmă îngrijitoarea ediției, după „transcrierea fonetică originală“ (p. XVII), deci, cu unele inadvertențe față de transcrierea întrebuintată în ALR. Avem de-a face mai mult cu un *glosar dialectal* (să zicem; tip Oltenia), în care termenii nu sînt literarizați (sau literalizați) și, drept urmare, greu de utilizat într-o operă lexicografică, cum ar fi, de exemplu, DLR.

Cităm, în continuare, câteva situații de transcriere a unor vocale, consoane și grupuri consonantice, cazurile care apar frecvent și care ar fi trebuit să fie evitate într-un *glosar* ce însoțește o ediție de folclor.

Legat de vocale, semnalăm redarea elementului consonantic al diftongului (*ai*, *boiergan*, *islogă* etc.), a lui *i* scurt final (*birnași*, *boactiri*, *burăfi*, *găslîi*, *înşelași*, *mînațuși*, *puroși* etc.), închiderea vocalelor finale, deschiderea vocalelor *e* și *o* etc., etc.

La consoane situațiile sînt mai numeroase, unele dintre ele chiar inexplicabile. Înregistrăm aici pe cele „reprezentative“, care redau intact anumite tipuri de sunete, cum ar fi: africaterile alveolopalatale surdă *č*: *čerčelată*, *četeraș*, *grečî*, *micele*, *vinečior* etc.; africaterile palatoalveolare *ǰ* (explicată ca „ge, gi“, și nu ca o africateră al cărui element fricativ este un *j*): *arșinșel*, *colăji*, *conșijura*, *șigată*, *mășjelată*, *ușfi* etc.; fricativa alveolopalatală surdă *š* („ce, ci în rosti-

re hănățeană"): *bușumel, colosiță, fărmiși, poși, sită, șonc, suși* etc.; oclusiva velară sonoră palatalizată *g*: *ggală, girăiță, girău, iorjină* etc.; oclusiva velară surdă palatalizată *k*: *kei, kiki, kil'i, kul'i, okiș, răkie, skilău, skipa, șokină, iinikele* etc. (uneori apare *k*, oclusivă velară surdă, identică cu *c*: *inkisoți, inskimba, rășkitor*); fricativa alveolopalatală sonoră muiată *z*: *loză, lozișară, ruză, ruziță, zbiși, zolțiu, zunelaș, zunția* etc.; *lș* ("te, fi cu pronunțare muiată"): *pășelat, păși, lșeșcola, lșindeu* etc.; africata dentală sonoră *d*, transcrisă *dz* („africană al cărui element fricativ este un *z* muiat"): *dzală, dzicătură, dzicală, dzirăi, repedzuș, urdzululă* etc.; *dž* („de, di” cu pronunțare muiată): *odžină, oldže, udži, vedžera* etc.; consoanele *d, l, n, r*, și *t* palatalizate: *hud'iță, ud'i, varmed'ie, ved'era* etc.; *cl'ețuș, gl'igariu, hăl'esc, viol'ină* etc.; *cătănie, dohăni, nelăulă, nevest'esc, semeție, velhică, vranășă* etc.; *aur'ești, cor'elă, cur'e, fer'ică, lăsăgar'e, strajur'i* etc.; *ciș'iga, goș'i, pol'ică* etc., etc.

1.1.4. Aproximativ la fel procedează și Ion Mușlea când întocmește glosarul la volumul ALEXICI, T., unde reproduce cuvintele respectând „valoarea fonetică a semnelor folosite” de către autor.

Exemplificăm cele afirmate doar prin câteva cazuri: *ē* („scurt și închis”): *gl'edă* „șir, rând de soldați”, *pauril'ē* „plugarii, țărani”, *păsul'ē* „fasole”, *tēmē-l'ē* „cimitir” etc.; *ē* („ă rostit mai deschis”): *bēlčeu* „leagăn”, *col'iē* „colilie”, *d'el'ē* „hore, cîntece”; *č* („ce, ci”): *čicos* „herghelie”, *čozmol'it* „murdar”, *zăččău* „pungă în care se ține tutunul”; *d', l', l'* („muiată, înainte de e, i”): *d'el'ē* „hore”, *d'eloc* „imediat”, *gud'il'ē* „căfelele”, *tol'is* „dig”, *Piri... Piri* „ori... ori”; *š* (=ș care „se folosește numai în locul sunetului č”): *šelučēššē* „înșeală”, *šocol* (de vie) „bucium”, *šupag* „ie”; *ž* (=j): *stružăuă* „felie de piine”, *lirž* „brad mic”, *žol* „vai l’” etc., etc.

1.1.5. Situațiile semnalate pînă acum ne determină să concluzionăm că un cuvînt dialectal (și nu numai acesta) redat în transcriere fonetică nu poate și nu trebuie să figureze niciodată ca termen-titlu în astfel de glosare, pentru că el nu este capabil de a suplini calitățile și funcțiile acestuia, să evedențieze caracterul lexicografic al lucrării. Dacă totuși autorii aici în discuție țineau neapărat ca termenii transcriși fonetic să fie înregistrați și ei într-un glosar, trebuia să realizeze acest lucru în alt context. Ne gândim, de exemplu, la procedeul folosit în glosarul volumului VICIU, F., în care cuvintele ce prezintă fonetisme dialectale sînt explicate în text, în subsolul paginii, sau la un altul, în care termenul respectiv, reproduc într-o transcriere fonetică care reflectă realitatea lingvistică și este conformă cu normele stabilite de ALR, să fie plasat între paranteze, imediat după forma titlularizată (și chiar literalizată, cînd nu se poate realiza primul procedeu), sau redat cu alte caractere tipografice. De asemenea, astfel de cuvinte, transcrise fonetic, puteau fi menționate, eventual, într-o *nolă* introductivă a glosarului (poate, într-o scurtă *prefață* sau *cuvînt înainte*), în care s-ar fi făcut aprecieri cu privire la particularitățile fonetice și lexicale ce caracterizează zona geografică și lingvistică de unde provin.

În principiu, pentru că astfel de termeni înregistrați în asemenea glosare și prezentați sub forma lor dialectală (=fonetică) au o preponderență regională, sîntem adepții *literarizării* lor în forme-titlu, mai ales dacă ne gândim și la faptul că unii dintre ei există atestați cu fonetisme literare în mai multe graiuri dacoromâne.

1.2. O mare parte dintre termenii glosați par a fi, la prima vedere, *literalizați*, numai că acest procedeu, în realitate, este aplicat fără nici un fel de

discernămînt. De fapt, aproape în toate cazurile, sînt literalizate pronunțiile dialectale ale unor termeni din limba standard, și nu (sau extrem de rar) cuvinte regionale străine acesteia și greu sau imposibil de literarizat. Ele redau deci grafic doar niște pronunții și, nicidecum cuvinte, fiind, în fond, aproape toate, pseudo-literalizări. Cuvintele discutate în continuare nici nu trebuiau glosate, pentru că, literarizate, ele nu reprezintă altceva decît însuși forma lor literară.

1.2.1. Exemple numeroase legate de ideea enunțată ne oferă cuvintele-titlu datorate palatalizării oclusivelor bilabiale *b*, *p*, fricativelor labiodentale *f*, *v*, nazalei bilabiale *m* și oclusivelor dentale *d*, *t*, fenomene caracteristice zonei de unde provin textele care atestă termenii respectivi.

1.2.1.1. Interpretarea fricativelor labiodentale *f*, *v*, prezintă cazurile cele mai des întîlnite.

1.2.1.1.1. Palatalizările în stadiul *h'* sînt transcrise cu fricativa laringală *h*: *hiară* (VĂRTIC, T., TEODORESCU, P.); *hiară*, *hîre* (MORARIU, N.); *hierele* (MEDAN, C.); *hiere* „fierării“ (FOLCLOR MUZ.); *ahî* (IONIȚĂ, D.); *hîi* „fii“ (LUNCILE); *hierme* (ȘOIT, L.); *hir* (FOLCLOR TRANSILV. II, BALADE); *hiriu* (FOLCLOR TRANSILV. II); *polul* „cureaua hamurilor...“ (BALADE); *hirisău* (POP, M.). Izolat apare și forma *iclean* (TIMOC, C., CĂTANĂ, B., CĂTANĂ, R.).

1.2.1.1.2. Palatalizările lui *f*, *v* ajunse în faza *ș*, *z* (*ș*, *z*) sînt transcrise cu fricativele palatoalveolare *ș*, *z*: *șină* (VĂRTIC, T.); *șlîr*, *șiere* „fierărie, fiare“ (FOLCLOR MUZ.); *șir*, *șiruț* (POP, M.); *a și* (IONIȚĂ, D.); *jermi*, *jiță*, *jinars*, *jin*, *jie*, *jină*, *jișinele* (VĂRTIC, T.); *jinars* (POPA, O., IONIȚĂ, D.); *jinars*, *jițel*, (ORĂȚII); *jișol*, *jișcoală* (MORARIU, N.); *jișin* și *jișin* (MEDAN, C.); *jileag* (CAIETELE, III); *jiță* „viță, neam“ (POPESCU, I.). În MAT. FOLC., III, întîlnim chiar *ișinel*, iar la MOLDOVAN, P., *răscira*.

1.2.1.1.3. Palatalizarea labiodentalei sonore *v*, pentru Transilvania, dar și pentru alte zone lingvistice, în stadiile *z*, (*g*), *g*, este reprezentată prin *gi*, *ghi*, și astfel se poate înțelege, evident fals, că apar cuvinte specifice zonei, cum ar fi: *gin*, *ginars*, *gis*, *giță* (BUȚIU, M.); *mogilă* (REZUȘ, D.); *gioară* (COSTĂCHESCU, C.); *zigrăgit* (LUNCILE); *staghilă* (BERNEA, P.); *ghișinel* (MAT. FOLC., III); *giers*, *ghin* (MOLDOVAN, P.); *plagie* (VASILIU, L.); *zăbăgit* (VĂRTIC, T.); *ghig* (= *vig*) „val“ (FOLCLOR TRANSILV. II).

1.2.1.1.4. Fricativa dentală surdă (*s*) cu timbru palatal, provenită din palatalizarea lui *f*, fenomen caracteristic Maramureșului și Țării Oașului, este transpusă *ș*: *șiu*, *șică*, *șiu*c, -ă, *șie*, „fiică“ (voc.) *șin* (BÎRLEA, L.); *șie* „fiică“ (BALADE). Uneori apare chiar *s*: *siuță* (BALADE).

1.2.1.1.5. Palatalizarea lui *v* în *d'* este transcrisă prin *d*: *die* „vie“ (FOLCLOR TRANSILV. II).

1.2.1.1.6. Uneori, palatalizarea lui *f* în stadiul de oclusivă velară surdă palatalizată (*k*), întîlnită izolat în sudul și estul Transilvaniei, este redată prin *che*: *chereteu* (FOLCLOR TRANSILV. IV), *cheredeu* „feredeu“ (LUNCILE).

1.2.1.2. Datorită aceluiași fenomen fonetic, oclusivele bilabiale *b*, *p* urmate de *i*, devenite *g*, *ê*, *k*, apar transcrise *ghe* (*ghi*), *ce* (*ci*), *che* (*chi*): *ghioliță* (DENSUȘIANU, C.); *ghirău* (FOLCLOR TRANSILV. IV, BERNEA, P.); *coghile* „cobile“ (MAT. FOLC., III); *ghirauă* „primari“ (ANTOLOGIE L.); *zgheri* (TIMOC, C.); *ciperi*, *cept*, *ceptăna* (VĂRTIC, T.), *ceptar*, *ceptăna*, *chiper* (BUȚIU, M.); *a chișă*, *chișcătură*, *închistril* „brodat“ (REZUȘ, D.); *juchi*

(COSTĂCHESCU, C., MAT. FOLC., III); *chiuă* (OPRIȘAN, F.); *chiperi* (LUNCILE, ORAȚII); *chelcea* (LUNCILE); *schinos* (TIMOC, C.); *aschidă*, *oghială* (SNOAVA, III); *podoghi*, *prichi* (FOLCLOR TRANSILV. IV); *hulchit* (PAULETI, C.); *cochil* (GALAVU, D.); *chileală*, *chihniță*, *chilotă* (BALADE); *chilotă* (FOLCLOR TRANSILV. IV).

De asemenea palatalizarea lui *p* în *t'* și *k* este redată prin *t* (*tismaș*: ANTOLOGIE MAR.) și respectiv *k* (*kimniță*: OPRIȘAN, F.).

1.2.1.2.1. În situațiile în care graiurile înregistrează faze incipiente de palatalizare, întâlnim: *obdea*, *obdeluță* (TIMOC, C.); *bgili*, *bgirău*, *holbgit*, *pcișor* (cu ș pentru ș), *să pceie*, *dubgit*, *pciuă* (BUTIU, M.); *bobghit* (LUNCILE); *strop'i* (DEJEU, D.); *zhgiară* (VĂRTIC, T.); *nășpeit* (VASILIU, L.).

1.2.1.3. Nazala bilabială *m*, devenită nazală palatală (*n*) apare notată *n* în: *nintă* (VĂRTIC, T., ANTOLOGIE MAR., LUNCILE); *niez* (MOLDOVAN, P.); *neriu* (MAT. FOLC., III); *nijoarcă*, *nijă* (REZUȘ, D.). Stadiul incipient de palatalizare, *mă*, este redat prin *mn*: *mniele* (LUNCILE); *mneorică* (TIMOC, C.); *mnere* (TIMOC, C., VĂRTIC, C.); *mnerei* (DENSUȘIANU, C.); *muitasi* „a prinde în brațe cu dragoste“ (VASILIU, L.).

1.2.1.4. În unele situații, oclusivele dentale (*d*, *t*), palatalizate în fazele *g*, *k*, sînt redade prin *ghe* (*ghi*) și *che* (*chi*): *unghiti* (TIMOC, C.); *ghijmă* (FLORI); *bingheu* „stomac“ (FOLCLOR MUZ.); *goghinaș* (POPA, O.); *recheza* (CODRU); *chilingă* „instrument de suflat“ (BALADE); *speche* „spate“ (COLINDE).

1.2.2. Oclusivele velare palatalizate *k*, *g*, care, de obicei, în Maramureș și Crișana își schimbă locul de articulație și se confundă cu oclusivele palatale *t'*, *d'*, rezultate din palatalizarea oclusivelor dentale, sînt redade prin *t'*, *t*, *d*: *muș'iuită*, *l'inăm*, *l'eile*, *l'isăliță*, *l'iraleisa*, *vel'e* (DEJEU, D.); *tidru* „chidru, cedru“, *tingă*, *tinguță*, *tilie* (ANTOLOGIE MAR.); *știop*, *țisăliță* (BÎRLEA, L.); *teiuță*, *tilii* (VĂRTIC, T.); *tiparoș*, *livere* „chivere“ (LUNCILE); *tidru* (ANTOLOGIE L., FOLCLOR TRANSILV. II); *dili* (BERNEA, P.).

1.2.2.1. Pentru nord-vestul și nord-estul Transilvaniei, unde oclusivele velare (*k*, *g*) devin africată (*č*, *g*), apar: *očeș*, *ciar* „chiar“ (LUNCILE); *oaceșăi*, *cureci*, *cemă* (VĂRTIC, T.); *ociș* (COLINDE); *celărel* (MIHALCEA, D.); *cilav* = chilac „schilav“, *celnă* (VASILIU, L.); *gionoi* (MOLDOVAN, P.).

1.2.3. Africata alveolopalatală surdă (*š*, *š*) este redată prin *ș*: *șiumă* (VĂRTIC, T.); *ibrișel* (MIHALCEA, D.); *șibole* (LUNCILE); *cruși*, *diași* „dieci“ (TIMOC, C.); *pcișor* (BUTIU, M.); *blidișel* (CĂTANĂ, B.).

1.2.4. Uneori, în textele care provin din Banat, africata alveolopalatală surdă (*č*) este transcrisă *ce*, și nu *t*: *cichie*, *beciag* (TIMOC, C.); *noapce* (MUNTEANU, C.); *cipar*, *șci amp*; (CĂTANĂ, B., CĂTANĂ, R.); *gireptacia* (CĂTANĂ, B.); *brociț* „obișnuit“ (CĂTANĂ, B.). De asemenea, africata alveolopalatală sonoră *č* apare redată prin *j* sau *gi*, și nu *d*: *gimie*, *jiejet* (MUNTEANU, C.); *agins*, *cu d-aginsu*, *chingie*, *a se givânt* „a se sfătui“, *a ugi* „a prisosi“ (CĂTANĂ, B., CĂTANĂ, R.); *comegie*, *gireptacie* (CĂTANĂ, B.); *gimica* „dumica“ (BALADE).

1.2.5. Africatele *g*, *g*, mai ales din graiurile maramureșene și cele din Transilvania, evoluate la *j*, *ž* și *ž*, sînt transcrise cu *j*: *taljer* (ANTOLOGIE, MAR., IONIȚĂ, D.); *cărinjele*, *d'esaji*, *bel'ejie*, *bel'ejuhe* (DEJEU, D.); *merjă* (ȘOIT, L.); *jircadă* (IONIȚĂ, D., VICIU, F., CĂTANĂ, B., CĂTANĂ, R.); *junere* „ginere“ (VICIU, F.); *jiejet* (MUNTEANU, C.); *jinerari* (VĂRTIC, T.).

1.2.6. Cîteva „așa-zise „cuvinte-titlu” redau și alte fenomene fonetice regionale, unele dintre ele de mai mică importanță: păstrarea africatăi dentale sonore *g*; transcrisă *dz* (*piadză*: ANTOLOGIE MAR.; *dzurăi*: POP, M.), menținerea formei arhaice cu *g* (*gi unghi*: BUȚIU, M.; *giur*: BIBICESCU, P.; *giunc*: DENSUȘIANU, C., CÎRSTEAN, F.; *giugan*; VASILIU, L.; *giural „prelor”*: ANTOLOGIE MAR.), redarea unor cuvinte cu *v*, mai ales inițial, transformat în *h*: *hui* (MOLDOVAN, P.; REZUȘ, D., MORARIU, N., COSTĂCHESCU, C.); *hulpe* (FOLCLOR TRANSILV. II); *holboră* (ANTOLOGIE MAR.); *măduhă* (BERNEA, P.).

De asemenea, africatele *č*, *ǰ* apar ca oclusive (*k*, *g*) (*chidru*: BALADE; *ghenunche*: VICIU, F.; *ghinărar*: REZUȘ, D.), fricativa dentală sonoră (*z*) este transcrisă ca fricativă palatoalveolară (*jugrăvi*: NIJLOVEANU, P.; *jugrăvit*: LUNCILE), *j* este transpus prin *gi* (*ogină*: MOLDOVAN, P.), *chimeasă* (TIMOC, C.) redă transformarea velarei *c* în consoană palatală, *cunie* (LUNCILE) vrea să ateste fonetismul arhaic *ń*, caracteristic Banatului ș.a.

1.2.7. Uneori, apar cuvinte-titlu (evident, considerate de către autori a fi așa) de-a dreptul stranii: *zô*, „zău” (DEJEU, D.); *i-oi* „eu voi”, *deslea* „de aceștia” (BUȚIU, M.); *iă-te-l* „ia uită-te-l” (MORARIU, N.); *căst* „căzut”, *măr* „măre, mări, mărit”, „măritat” (LUNCILE); *pagu-mi* (*pagubă-mi*) „a-i fi pagubă” (MULT); *cumu-și* „cum își (șpun)” (DELAPECICĂ) etc., etc.

1.2.7.1. Lôr li se adaugă și unii termeni care prezintă, uneori, doar simple „accidente fonetice”: *mini*, *cîn* (BUȚIU, M.); *nemiș* (BÎRLEA, L.); *pôle* (DEJEU, D.); *grîțar*, *jălăi*, *tîni*, *fiğni*, *vint* (BIBICESCU, P.); *chie*, *jenđari*, *răstiu* (TIMOC, C.); *tomna* „toțmai”, *tomni* „toțmi” (ANTOLOGIE MAR.); *rum*, *șculă* (VĂRTIC, T.); *uloi* „ulel” (CODRU); *peptăr* (MULT) etc., etc.

1.3. Adesea, cuvîntul-titlu, substantiv sau adjectiv, uneori neliterarizat sau pseudo-literarizat, este dat numai la plural (pentru că „așa apare în text”, este justificarea, în cele mai multe cazuri), deși forma de singular ar fi putut fi reconstituită cu ușurință. Întîlnim astfel: *badoage* „cutii pentru minereu bogat”, *berbințe* „vasă de lemn”, *bolfi* „holovani”, *călcături* „înjurături”, *chifli* „cornuri”, *hude* „găuri perforate în rocă”, *pipărci* „ardei grași”, *plăncici* „panglici”, *pojinare* „buzunare”, *prełente* „procente”, *soldani* „porci huni de sacrificat pentru slănină”, *șuștari* „pantofari”, *vindici* „oaspeți” etc. (ȘOIT, L.); *bozgoane* „vrăji”, *bălbuci* „flori de munte”, *chilomi* „kilograme”, *foaramece* „vrăji”, *iacobari* „bani vechi”, *fermi* „viermi”, *rășuri* „resturi”, *filii* „chilii” etc. (VĂRTIC, T.); *belci* „berbeci”, *bolbonici* „pu de broască”, *boraci* „mormoloci de broască”, *coricove* „mere pădurete”, *diăși* „dieci”, *furnături* „zgaibe”, *unghiși* „undite”, *uscioare* „osecioare”, *zarzărli* „fructul zarzărului” etc. (TIMOC, C.); *clomburele* „crengi”, *gud'il'ě* „cățelele”, *luluč* „junci” (ALEXICI, T.); *căs* „casă”, *chemători* „feciori care umblă și invită la nuntă” (BUȚIU, M.); *cealți* „înșelători”, *gileje* „crengi uscate”, *l'eile* „cheile” (DEJEU, D.); *chișmiģele* „fuse”, *cioutufe* „osecioare”, *hierele* „fierele” (MEDAN, C.); *bobghifi* „bohite, surate”, *brine* „chenare ornamentale pe ziduri”, *călıle* „căile”, *călrințe* „catriuțe, fote”, *cloapele* „clopote”, *cuțe* „curți”, *qhiuluri* „sculuri”, *mnicle* „miele, oi”, *poznări* „buzunare”, *țivere* „chivere” etc. (LUNCILE); *bouluri* „bolz, cocoloș” (MOLDOVEANU, S.); *ciocirtaie* „scutece” (MANOLACHE, F.); *năpăști* „belele” (REZUȘ, D.); *hascote* „vreaseni” (BÎRLEA, A.); *huciori* „tușiș” (MOLDOVAN, P.); *chicători* „cămii caseii” (COLANDE); *hături* „războare”, *obloace* „ferestre”, *primuri* „panglici” (POPA, O.); *abahameși* „cai tătărăști”, *caflele* „caftane”,

lăstoace „vase“, *ilicele* „ilic“, *pocînzei* „vorniceci“, *sandale* „luntre“, *șomei* „șoimi“, *ulefi* „ulii“ etc. (DENSUȘIANU, C.); *breciri* „brăcinari“, *colefi* „colică“, *molefi* „colici intestinale“, *oarze* „lanuri cu orz“, *pohoele* „urdori“ etc. (GOROVEI, L.); *bolduri* „nituri“, *hondrobee* „unelte de grădinărie“ etc. (VASILIU, L.); *aprozei* „aprozi“, *bourei* „bouri“, *ciumberi* „tulpan“ etc. (TEODORESCU, P.); *fuștele* „râni mici“, *piroste* „sarmale“ (ORAȚII); *acareturi*, *bilife* „capcane“ (PLOPȘOR, P.); *albeale* „cosmetice de culoare albă“ (VICIU, F.); *boldurele* „prăvălii“ (POP, M.); *gogleazuri* „resturi“, *năbădăi* „nepăsăori“, *plopoane* „plapume“ (CODRU); *covele* „coveți“, *danci* „copii“, *iminci* „pantofi“, *juvele* „țigle de fier“, *răstăie* „răsteie“ (MORARIU, N.); *bercuri* „eringuri“, *carlete* „crengi“, *nemurele* „neamuri“ (BERNEA, P.); *cealăi* „pungași“, *ciurari* „care fac ciururi“, *ciutaci* „buturugi“, *ierme* „arme“, *sînatofi* „sanitari“ (POPESCU, I.); *brăcini* „bete“, *cioante* „oase“, *cosăcele* „căpițe mici“, *dangale* „dungi“, *jebei* „bășici“, *rețele* „bețe de jug“ (ANTOLOGIE L.); *burui* „buriene“, *buște* „crețețele de la mîneca ieii“, *iminci* „pantofi“, *nicieni* „ieniciri“, *nisipiți* „fluturi cusuți pe iile țărănești“ (MAT. FOLC., I); *cișturi* „ciștiguri“, *coghile* „cobile“, *cofe* „closete“, *grănatari* „grenade“ (MAT. FOLC., III); *avalele* „încercături“, *caleturli* „zidurile cetății“ (POPESCU, R.); *bărcuri* „ciuhere“, *boieri* „bouari“, *colduși* „cerșetori“, *obloace* „ferestre“ (FOLCLOR MUZ.); *buzi* „buți“, *fringi* „francezi“ (MIHALCEA, D.) etc.

În toate aceste situații credem că s-ar fi putut recurge la o soluție grafică, prin care, de exemplu, singularul (lesne de stabilit, mai ales de către cei care au înregistrat și transcris textele) ar fi fost dat între paranteze (drepte) în urma sau înaintea formei de plural atestată.

1.4. La verbe, în unele situații, nu este dată forma de infinitiv, ci alt mod, acela care se află în text. Refacerea infinitivului nu ar fi pus probleme deosebite mai ales autorilor ce sînt în același timp și culegători de texte, care și aici puteau găsi soluții acceptabile (plasarea unui cuvînt între paranteze sau ghilimele, redarea unei forme cu alte caractere tipografice etc.). Dar acest lucru nu s-a făcut și de aceea apar adesea : *aivă* „să aihă“, *să le coale* „să le caute“, *să criște* „să spună, să se opună, să murmure“, *mere* „merge“ *merjă* „mergea“, *se puțulea* „se aranja“, *să rohălească* „să adune lemnul de pe mină“, *tudumănesc* „previn“ etc. (ȘOIT, L.); *bdiciulesc* „plătesc“, *colcerește* „gătește, organizează“, *dăolește* „plînge“, *mîne* „mănînc“, *ocește* „trage cu ochiul“, *samîn* „seamăn“, *treza* „trezește“, *văjtm* „potrivim“, *zbgiară* „strigă“ (VĂRTIC, T.); *blondănesc* „lovesc“, *d'iliuesc* „petrec“, *impl'istrește* „ornamentează“, *mei* „mergi“, *l'inăm* „închinăm“ (DEJEU, D.); *custă* „trăiește, viețuiește“, *divănam* „vorbeam“, *duhăneșt'ê* „fumează“, *hurăzînd* „chiuînd“, *țură* „vine“, *măngăl'êștê* „calcă repede“, *vorovei* „vorbeai“ (ALEXICU, T.); *clipesc* „fixează“, *libovăsc* „se petrec, se distrează“ (MEDAN, C.); *aduînd* „aducînd“, *meri* „mergi“ (POPA, O.); *fa* „face“ (POP, M.); *di-diși* „dăduși“, *zgheri* „a zbiera“ (TIMOC, C.); *giur* „jur“ (BIBIGESCU, P.); *i-oi* „eu voi“ (BUȚIU, M.) etc.

1.5. Locuțiunile în special, dar și alte unități frazeologice, nu sînt tratate după nici un fel de normă. Ele sînt redată în întregime, ca și un cuvînt-titlu de sine stătător, nu li se specifică felul și nu sînt glosate în funcție de elementul fundamental. La fel se întîmplă și cu un cuvînt care apare în diferite sintagme sau compuse. Și aici este luată în considerație întreaga construcție și nu cuvîntul-tip: *armă cu file* „armă cu cocoase“, *gard a face* „horă, sîrbă, a se prinde de mîini“ (IONIȚĂ, C.); *d-ochi-și negri și ochi-și negri* „cu ochi

negri" (LUNCILE); *alo-si-ni-i* „o exclamație locală”, *bandă de celerasi* „formație de lăutari”; *hufu-nechi* „expresie utilizată pentru a atrage atenția cuiva” (BUȚIU, M.); *aiere de pe baie* „aer rău din mină”, *aiere tari de pe baie* „aer cu oxigen puțin”, *apă din virtej* „apă din puțul minei”, *aur bolund* „aur mult”, *bărbăte-bună* „bărbat bun, legitim”; *comănac de zahăr* „zahăr con”, *iarbă de polog* „iarbă de cosit”, *tras la cirje* „a scoate manual cu virtejul din puțul subteran” etc. (ȘOIT, L.); *a o scoate din doaga ei* „din fire, din felul de a fi”, *a vede-a alba în căpitere* (sau în strachină) „a vedea ce se alege din ceva, a-și ajuge scopul”, *băga în lichituri* „a băga spaimă în cineva”, *cățelul pământului*, *cinepa dracului* „păr”, *frunza frâsinetului* „a umbla tot timpul fără să faci ceva”, *izmă năibii* „stafie”, *rar la drum* „agale” etc. (SNOAVA II); *bulea roșii*, *bala dracului* „om crud”, *prinde orbul scoate-i ochii*, *vîntură țară* „a cutreiera” etc. (SNOAVA III); *apueă fata pă brezat* „a bate”, *cai sililii* „cai fără vlagă”, *gujba gardului* „coama gardului”, *de-a hertilca* „a merge fălos”, *a lăsa de voie* „a lăsa în pace”, *țipește de om* „țipenie de om” (IONIȚĂ, D.); *cioarsa-ciorsa* „expresie onomatopeică”, *îndata-mare* „în grabă” (MOLDOVAN, P.); *fiula vîntului* „rafală” (PLOȘOR, P.); *baș-caimacan*, *baș-rachiu*, *bube-dulci*, *soare-seci* (TEODORESCU, P.); *drum făcut* „drum pietruit” (POP, M.); *neaga și taga, a da* „a tăgădui” (POVEȘTI); *pagu-mi* (*pagubă-mi*) (MULT); *lemnul-porumbului* „porumbar”, *de lipsă* „necesare”, *neam-nemoșagul* „neamul-neamurilor” (CĂTANĂ, B.); *bașina și gheauru* „expresie turcească”, *baș-rachiu* „rachiu din cel mai bun”, *sus-salamanichi* „expresie turcească”, *vata birban-cardașin* „expresie turcească” (MAT. FOLC. I); *az de mare*, *Muma-Pădurii*, *cotei-botei* „cățel” (MAT. FOLC. III); *bulea bufii* (OPRIȘAN, F.); *da în parte* (CÎRSTEAN, F.); etc.

1.6. Destul de des, cuvîntul-titlu este însoțit de alți termeni, majoritatea dintre ei variante sau pseudo-variante (lexicale sau fonetice) care, separate prin virgulă sau plasate între paranteze, urmează imediat după acesta, nu poartă nici o indicație gramaticală, chiar și în cazurile în care ea diferă de cea a termenului de bază, și nu sînt incluse, așa cum este normal, în lista de cuvinte la locul lor alfabetic. Iată cîteva exemple: *arină*, *ariră* „nisip”, *chișlegi*, *cișlegi* „timpul dintre Crăciun și pînă la începutul postului Paștilor”, *hîntei*, *hînteu* „răsură cu areuri”, *mănușei*, *mănușei* „mărunței”, *potică*, *apotică* „farmacie”, *răcănel*, *răcătel* „broască ce vestește ploaia”, *șipcă*, *cipcă* „dantelă”, *loș-magi*, *toșmagi* (ORAȚII); *călăjele*, *cărăjele* „flori”, *rozolean*, *rozoliu*, *rozolișu*, *rujălisu* „băntură îndulcită și colorată” (MEDAN, C.); *acăr*, *acăr* „măcar”, *ci-pînă*, *ciupoasă* „nelăută”, *fogădău*, *făgădău* „creiumă”, *oiaga*, *iagă* „sticlă” *planică planică* „panglică”, *răcălănat*, *rătăcănat* „desfrunzit”, *rujulîș*, *rojolit* „băntură alcoolică-îndulcită”, *sarsău*, *sasău* „flăoare”, *sumnă*, *sucnă*, *sugnă* „rochie” (POP, C.); *batăr*, *batir* „măcar”, *bicher*, *becher* „țîlhar”, *hōț*, *crișar*, *creișar* „monedă”, *hasnă*, *haznă* „folos”, *hărădie*, *heredie* „rudă”, *hidede*, *higheghe* „vioară”, *maramă*, *măramă* „basma”, *rîndu*, *rînduit* „făcătură”, *sîlă*, *silă* „mulțime”, *socăli*, *sucăli* „a găti mîncare”, *ștef*, *ștearl* „opaiț”, *toporiște*, *toporiște* „coadă la coasă”, *șipa*, *șipa* „a arunca” (DELAPECICA, P.); *bizdiganie*, *bizdiganie*, *bidiganie* „pocitură”, *buiestra*, *îmbuiestra* „a merge”, *bulibașă*, *bulubașă* „șef de companie”, *cuhnice*, *cuhnă*, *culină* „bucătărie”; *haram*, *hăram* „blestemat”, *nađișancă*, *nađiceancă*, *naificeancă* „brîșcă”, *sisiac*, *sisiac* „pătul”, *smței*, *smuci smței* „a smulge” etc. (SNOAVA II); *borună*, *boroană* „grapă”, *chelm*, *pielm* „făină fină”, *dodei*, *dodăi* „a aduce supărare”, *meleleu*, *melelău* „prost”, *reamăt*,

ramăt „gălăgie“ etc. (SNOAVA, III); *caftan*, *găftan* „manta lungă“, *dolf*, *duf* „ființă fabuloasă“ (MIHALCEA, D.); *merie*, *meriu* „albăstrui, violet“, *mereu*, *mereuț* „incet“ (PAULETI, C.); *bucni*, *bumni* „a se lovi de cineva“, *caliscă*, *calișcă* „colivie“, *cleancă* (*cleangă*) „creangă“, *clocă* (*clofă*) „cloșcă“, *debuț* (*devuț*) „a trebui“, *ferdelă* (*felderă*) „vas de marmură“, *nătântoc* (*notântoc*) „prost“, *nescăi* (*nescari*) „niscăi“, *șilboc* (*șirboc*) „planton“ (MOLDOVAN, P.); *bală*, *bălă* „blondă“, *bîrnac*, *bârnuț* „bruțet“, *ciupină*, *ciupoasă* „nelăută“, *duhan*, *dohan* „tutuș“, *hir*, *hîriu* „veste“, *laibăr*, *labreu* „minlean, vestă“, *me*, *mere* „a merge“, *mintem*, *minton*, *mintenas* „îndată“, *fidru*, *fidru*, *chidru* „tuia“, *lisău*, *tiscău* „teacă“, *lislăș*, *cislăș* „curăț“, *vig*, *ghig* „val (de pînză)“, *vojoli*, *vojelă* „a pîlpîi“, *vranîță*, *vrajniță* „poartă“ etc. (FOLCLOR TRANSILV. II); *aldoi*, *aldui* „a binecuvînta“, *cănac*, *cănaș* „cincure“, *cănceu*, *canceu* „cană“, *crălință*, *cretință*, *catrință*, *cătrință* „catrință“, *creșar*, *crășar*, *crișar* „creștar“, *ferdălă*, *ferdelă*, *feldără* „baniță“, *hasna*, *hazna* „folos, bogăție“ etc. (FOLCLOR TRANSILV. IV); *cocon*, *cocouel* „copil mic“, *felă*, *fele* „măsură de capacitate“ (NEAGU, F.); *bogasim*, *bogașim* „fire de cusut“, *căretă*, *carilă* „căretă“ (NIJLOVEANU, P.); *hairă* (*baieră*), *șipu* (*șip*) „șoma (soma) (OPRIȘAN, F.); *cirmoajă* (*cîrmoj*) „coașă veche de mălăi sau de pîine“, *plagie*, *plavie* „insulă plutitoare“, *șinceaia* (*șînceaia*, *șinceaia*) „cușitului“ „vîrfurile cușitului“ (VASILIU, L.); *trăpăd* *trepăd* „diaree“, *zălelit*, *zălezit* „slab“ (GOROVEI, L.); *cărîngele*, *cîrîngele* „nume de flori galbene“, *ochicău*, *ollicău* „unitate de măsură“ (POPA, O.); *stobărat*, *stohorat* „îngrăditură“ (COLINDE); *cebală*, *cebăluit* „arț“ (PLOȘOR, P.); *borfan* (*burdufan*) „stomac“ (CODRU); *bercuri* (*bărcuri*) „crînguri“, *budilene*, *budiene* „crăițe“, *cărprine*, *caprine* „nareise“, *prilă*, *prilă* „a scrîni“ (BERNEA, P.); *batîr*, *batăr* „măcar“, *bornău*, *bornei* „raniță“ (POPESCU I.); *alardic*, *ardalic*, *argalic*, *ardălip* „calabalic“, *străfiță*, *străfiță* „a strănuia“, *vărvalic*, *vărvaric* „măstață“ (MAT. FOLC. I); *șușă*, *șușe* „șosea“, (MAT. FOLC. III); *belfeie* (*bulfeie*) „piese la jug“, *bindeu* (*bingheu*) „stomac“, *găteje* (*gîteje*) „vreascuri“ (FOLCLOR MUZ.).

1.6.1. Rar, după cuvîntul-titlu se dă chiar sinonimul acestuia. Ambii termeni capătă aceeași definiție, iar cel de-al doilea nu este grupat alfabetic, unde ar fi trebuit explicat printr-o trimitere la primul cuvînt: *biagă* – *glajă* „sticlă“ (ORĂȚII); *cuhnice* (*cuhnă*), *culină* „bucătărie“ (SNOAVA II) etc.

1.6.2. Uneori, primul termen, datorită și poziției sale, ar trebui considerat formă-bază, numai că acesta, destul de des, pare a fi mai curînd o variantă. În alte situații, a doua formă ești tentat s-o apreciezi chiar pluralul primului termen, dar este foarte greu de sesizat și de stabilit cu exactitate acest lucru. În aceste condiții se pune firesc întrebarea: care este adevărul cuvînt-titlu și ce criterii au stat la baza alegerii lui? Oricum, unul dintre termeni, bazîndu-ne, poate, și pe circulația sa în zonă, trebuie să îndeplinească acest rol, fără a exista dubii în recunoașterea lui.

2. În glosarele din cele mai multe culegeri și colecții de folclor lipsesc, inexplicabil, *indicațiile gramaticale*, obligatorii într-o lucrare care se vrea sau ar trebui să fie și de lexicografie, lucru lesne de stabilit în urma lecturii textului. În astfel de situații se află majoritatea lucrărilor citate, dar și multe altele încă. Iată cîteva exemple: PLOȘOR, P., ȘOIT, L., NIJLOVEANU, B.; VASILIU, L., ORĂȚII, POVEȘTI, MEDAN, C. FOLCLOR MUZ., BERNEA, P., CÎNTECE, DE JEU, D., BUȚIU, M., BÎRLEA, L., CÎNTEC, VĂRTIC, T., TIMOC, C., VICIU, F., BÎRLEA, A., etc. etc.

1.3. Din această cauză este foarte greu de precizat în NIJLOVEANU, B., de exemplu, mai ales că nu este indicată nici pagina din text, dacă *blăgos* „bogat“, *dolofan* și *năzdrăvalnic* „viteaz“ sînt adjective sau substantive; dacă *bunețe* „bunătate, bun“ și *așteamălu* „încet, ușor“ sînt adjective sau adverbe.

2.1. Simpla notație cu *s* (=substantiv), fără a se indica genul, folosită în glosarele din destule culegeri și colecții, complică și ea lucrurile. Nu putem ști, de exemplu, în ANTOLOGIE MAR., dacă *abrac* „grăunțe de ovăz“, *armurar*, *dărăb* sau *palant* sînt substantive masculine sau neutre. E adevărat că în text, neexistînd pluralul, nu putem determina exact genul. Dar, măcar se presupune că cel ce alcătuiește o astfel de culegere cunoaște bine graiul zonei din care face înregistrările și, eventual, prin anchete speciale, poate stabili ușor acest lucru. Dar cînd multe cuvinte din unele glosare sînt atestate în dicționare, rezolvarea este și mai simplă. Nu este vorba oare aici de o neglijență și de o nerecunoaștere reală a faptelor? Care este, în fond, în graiurile studiate de către autori, genul unor substantive ca *mai* „ficat“ și *plămîn*, din moment ce în anumite părți ale Moldovei ele pot fi atît masculine, cît și neutre?

2.2. În nici un glosar în care cuvîntul-titlu se dă la singular, nu este indicată forma de plural, și aceasta pentru că ea nu apare în text. Autorii pot invoca acest motiv și-l fac chiar, dar fără a avea suficiente acoperiri. Lucrurile pot fi parțial acceptate, dacă este vorba de o reeditare a unor texte sau de cuvinte care nu sînt întîlnite în dicționare sau în alte glosare regionale. Dar, cînd avem în față o culegere actuală făcută pe baza unei anchete pe teren, astfel de motivații nu mai au nici un suport. Este o lipsă care iese și mai clar în evidență atunci cînd am dori să aflăm, de exemplu, dacă un substantiv neutru are pluralul în *-e* sau în *-uri*, fapt nu lipsit de importanță, mai ales în situația actuală, în care se afirmă că una dintre aceste terminații ar avea preponderență față de cealaltă. Pentru curiozitate, pot fi luate majoritatea cuvintelor notate doar *s. n.* în volumele discutate, și atunci se va vedea cît de greu și de riscant este de stabilit terminația pluralului. În GOROVEI, L., de exemplu, peste 30 de *s. n.* pun această problemă.

2.3. La verbe nu este indicată conjugarea și faptul dacă acestea sînt tranzitive, intransitive sau reflexive. Excepțiile sînt foarte puține: CĂTANĂ, B., CĂTANĂ R., CĂLĂBĂRĂȘANU, ION NUȚĂ, I—VII.

3. În general, *glosarea sensului* se face corect. Termenii sînt explicați fie prin echivalentul lor literar, fie prin definiții ample.

3.1. Există însă destule cazuri în care acestea prezintă neclarități, lăsînd impresia că sînt incomplete și uneori incorecte, cîteva dintre ele provocînd chiar o ușoară ilaritate. Iată cîteva exemple: *gujulie* „insectă, dar și alt animal mic“, *liurecă* „băutură“, *ostrov* „insulă“ (MORARIU, N.); *fertezeu* „o piesă de la căruță“, *mămniță* „o vietate mare“, *noadin* „miel mai bătrîn“, *huci* „pădure mică și deasă“, *jlip* „canal de lemn pe care alunecă trunchiul de brad“ (IONIȚĂ C.); *cătur* „copac de pădure“, *magan* „de buu maganul meu, de bună voie“, *păjurel* „cal păjurel, frumos, arătos“, *ponturi* „de la verbul *a pontari*, *a muștra*“, *șoman* „comentariul lui Al. Vasiliu: «nume turcesc, după spusa moșneagului»“, *țilipin* „nume de copac“, *turtură* „un fel de pasăre, «după spusa moșneagului povestitor»“ (VASILIU, L.); *cobilă* „parte din plug“, *trupîță* „parte din plug“ (MOLDOVEANU, S.); *băndălăși* „petrecănoși, care și petrec, țigani băndălăși = țigani muzicanți“ (ȘOIT, L.); *bulbuci* „flori de munte“ (VĂRTIC, T.); *bătătură* „cum se țese firul de cînepă“ (BUȚIU, M.); *brîglă* „parte a războiului

de țesut“ (POP, C.); *ailiuăr* „floare“, *cărinjele* „floare“, *hin'cauă* „parte componentă a căruței“ (DEJEU, D.); *botan* „element component al carului“ (ANTOLOGIE L.); *ciublă* „măsură“, *vuțră* „tufă“ (DENSUȘIANU, C.); *mache* „maică“, *obădat* „cu obede“ (MAT. FOLC. I); *cînoaică* „femela cînelui“, *gonitoare* „vacă din vremea gonitului“, *pilotă* „un fel de plapumă“ (MAT. FOLC. III); *căicioare* „caice, diminutiv pl.“, *foale* „cu sens de burtă“, *gaie* „pasăre mică de pradă“, *negriș* „plantă“, *plăvișară* „varietate de pește“, *șurligăie* „pasăre“ (TIMOC, C.); *glidă* „linie de bătaie“, *taler* „monedă“ (MEDAN, C.); *dracilă* „plantă“ (PLOPȘOR, P.); *bulbuci* „flori de munte“ (VĂRTIC, T.); etc.

3.2. Un aspect cu totul inedit în stabilirea definiției ni-l oferă editorul volumului TEODORESCU, P. Tocmai atunci cînd intervențiile sale ar trebui să fie simțite din plin, ele lipsesc. Apar nenumărate cuvinte, multe dintre ele absente din dicționare, care drept definiții poartă doar mențiunea: „Vezi nota lui G. Dem. Teodorescu de la p...“. Acesta uneori explică clar sensul cuvîntului, alteori nu oferă nici o informație din care să se poată formula o definiție. Pentru primul caz se pune firesc întrebarea: De ce editorul nu a alcătuit o definiție care să urmeze cuvîntului-titlu din glosar? Indicarea paginii ar fi fost suficientă pentru cititorul dornic să afle precizările făcute de către autor. Dar oare nici indicațiile gramaticale, lesne de depistat din context, nu au putut fi date?

3.2.1. Procedee originale ne oferă și alți autori (editori) care, neputînd defini termenul, îl „explică“ doar printr-un citat luat direct din textul care îl atestă: *alunît*, -ă „meri alunîți“, *bazebe* „de umplea bazebele/ pe toate ulițele“, *cicic* „cicic de Țaligrad“, *erchen* „taie erchenul să stea catargul“, *glind* „cu talerul pe glind“ etc. (NEAGU, F.); *fișteloasă* „lumînare fișteloasă“, *geant* Neicuța de trei oca, / Trei oca de geant în ea“, *gheoașă* „pasăre gheoașă“, *hugi* „Că e moara pe supt hugi“, *leoreli* „vaci leoreli“, *nîstrăpatră* „piatră nîstrăpatră“, *răfoș* „răfoș de purtat“, *sfranț* „mînce-o sfranțu“, *zăliște* „în zăliștea vîntului“ etc. (MAT. FOLC. III).

3.2.2. Alteori, la astfel de cuvinte citatul este precedat de semnul întrebării: *cîrcia* = ? „nu-l junghia, nu-l cîrcia, nu-l spăria“ (Marian, *Nașterea*)“, *șoimi* = ? „a șoimi șoimii“ (GOROVEI, L.); *bucază* = ? „Cu țroscot verde învălit, / Cu bucăză coperit“, *ciupăcel* = ? „un ture cipăcel, / Al dracului mititel“, *dulghean* = ? „Și șezi pe dulgheani“, *malagen* = ? „turci malageni“, *noiaș* = ? „un noiaș de purcăraș“, *provar* = ? „Cu ogari provari“, *slofloși* = ? „Din picioare stofloșea“ (MAT. FOLC. I) *barz* = ? „barz de lînă“, *ciuchită* = ? „Mă uitai într-o lule, / Mă văzui ciuchita me“, *cociță* = ? „Unu-i ține cocița, / Unu-i pupă gurița“, *frigon* = ? „Și i-om face picioarele frigon (unu plugăraș sărăcuț)“ etc. (MAT. FOLC. III); etc. etc.

3.3. Și mai de neînțeles sînt cazurile în care termenul dialectal (cel mai adesea literalizat și pseudoliteralizat, cuvînt-titlu, în concepția autorilor!) este definit prin forma sa literară. Sînt situații inadmisibile, neacceptate nici de cel mai neavizat cititor. Iată cîteva exemple semnificative: *hiară* „fiară“, *jermi* „viermi“, *jie* „vie“ *jin* „vin“, *jină* „vină“, *jișinele* „vișinele“, *jinerari* „general“, *jiță* „viță“, *nintă* „mentă“, *oaceșă* „ocheșei“, *oțește* „ochește“, *șină* „fină“, *șiumă* „ciumă“, *șpitari* „spital“, *leiulă* „cheiță“, *lilii* „chilii“ etc. (VĂRTIC, T.; pentru primele două, vezi și TEODORESCU, P.); *bgili* „ghili“, *bgirău* „birău“, *căs* „case“, *ceptăna* „pieptăna“, *ceptar* „pieptar“, *chipar* „piper“, *cîn* „cînd“, *cîne* „cîine“, *dubgit* „dubit“, *gin* „vin“, *ginars* „vinars“, *gis* „vis“,

giță „viță“, *giunghi* „junghi“, *mini* „mine“, *peiuă* „piuă“, *șerestrău* „ferăstrău“, *trebe* „trebuie“ etc. (BUȚIU, M.). *bobghiț* „bobite“, *chelcea* „pielicea“, *chiperi* „piper“, *hii* „fii“, *miele* „miele“, *nintă* „mentă“, *sănin* „senin“, *șibote* „ciuhote“, *fiaros* „chiparos“ (LUNCILE); *nintă* „mentă“, *piadză* „piază“, *taljer* „talger“, *tidru* „chidru“, *tingă* „chingă“, *tinguță* „chinguță“, *fismaș* „pizmaș“ (ANTOLOGIE MAR.); *d'esaji* „desagi“, *hod'iini* „odihni“, *strop'i* „stropi“, *leile* „cheile“, *firaleisa* „chiraleisa“, *vet'e* „veche“ (DEJEU, D.); *hiară* „fiară“, *hire* „fire“, *jiocol* „viscol“ (MORARIU, N.); *șică* „fiică“, *șin* „fin“, *șiu* „fiu“, *șliop* „șchiop“, *șisăliță* „chisăliță“ (BIRLEA, L.) *giur* „jur“, *jălui* „ielui“, *lini* „tine“, *vint* „vint“ (BIBICESCU, P.); *chisa* „pisa“, *hui* „vui“, *mogilă* „movilă“ (REZUȘ, D.); *cichie* „tichie“, *iclean* „viclean“, *mnere* „miere“, *obdea* „obială“, *schinos* „spinos“, *unghii* „unghie“ *zgheri* „a zbiera“ (TIMOC, C.); *hierele* „fieretele“, *jișin* „vișin“ (MEDAN, C.); *hiclean* „viclean“, *hierme* „vierme“ (ȘOIT, L.); *hiere* „fiare“, *șhir* „fir“, *șiere* „fiare“ (FOLCLOR MUZ.); *ghirău* „birău“, *măduhă* „măduvă“, *staqhilă* „stavilă“ (BERNEA, P.); *jișel* „vișel“, *jinars* „vinars“ (ORAȚII); *gimie* „dimie“, *jișiel* „deget“ (MUNTEANU, C.); *zgiçit* „zbicit“ (MIHALCEA, D.); *jinars* „vinars“ (POPA, O.); *șir* „fir“, *șiruț* „firuț“ (POP, M.); „*caqhile*“, „*coabile*“ *seve* „fiere“, *ghișinel* „vișinel“, *ișinel* „vișinel“, *mieli* „miele“, etc. (MAT. FOLC. III); *iclean* „viclean“, *jireadă* „gireadă“ (CĂTANĂ, B., CĂTANĂ, R.); *cipar* „tipar“ (CĂTANĂ, B.); *ghirău* „birău“, *hieran* „hrean“ (FOLCLOR TRANSILV. IV); *die* „vie“, *hulpe* „vulpe“ (FOLCLOR TRANSILV. II); *chihnită* „pivniță“, *chileală* „pileală“, *pogni* „pocni“ (BALADE); *ghin* „vin“, *hui* „vui“, *niez* „miez“, *răscira* „răsfira“ (MOLDOVAN, P.); *ciuef* „sucii“, *nășpeit* „nășipit“ (VASILIU, L.); *ghiolită* „bivolită“, *giune* „junc“ (DENSUȘIANU, C.); etc. etc.

4. Majoritatea glosarelor înregistrează cuvinte proprii nu numai zonei de unde provine textul respectiv, ci și forme care aparțin mai multor provincii (chiar și limbii literare), au deci un caracter general popular, multe dintre ele fiind atestate de dicționarele limbii române: *acov*, *bucale* (CĂTANĂ, B.); *bolă*, *cacădir*, *dambla*, *hăcuți*, *mă* „fiacă“ (GOROVEI, L.); *adăsta*, *arap*, *cadă*, *caftan*, *ceauș*, *copaie*, *flintă*, *glod*, *leasă*, *oca*, *pară pălul*, *puținei*, *sarică* etc. (TEODORESCU, P.); *bete*, *cioecălu*, *col*, *haldan*, *guzgan*, *pară*, *toacă* (OPRIȘAN, F.); *bucale*, *a se căzni*, *cir*, *cilți*, *colb*, *cute*, *desag*, *a flecări*, *haină*, *lăd*, *mînios*, *pirleaz*, *strungar*, *strungă*, *a sudui*, *tău* „baltă“ *tinjală*, *trudă*, *ulcică*, *zlot* etc. (BUȚIU, M.); *balercă*, *basamac*, *caftan*, *covată*, *flintă*, *frinc*, *otic*, *serdar*, *vătaf* (CÎNTECE); *bătar*, *calapăr*, *dărab* (DEJEU, D.); *beci*, *belea*, *bîtă*, *chimir*, *chirigiu*, *gloadă*, *poliță*, *poteră*, *vadră* (CÎNTEC); *baniță*, *bănat*, *maramă*, *tindă*, *tinjală* (BIBICESCU, P.); *coșareă*, *cotonogî*, *căina*, *cusmă*, *cute*, *grindă*, *a meni*, *rărunchi*, *țăpoi* *vadră* (REZUȘ, D.); *beci*, *calomfir*, *cofă*, *dalb*, *maghiran*, *șalvari* (MANO-LACHE, F.); *băl*, *călin*, *col*, *făină*, *făget*, *lai*, *smicele*, *stupină* (LUNCILE). Și exemplele s-ar putea înmulți. În situații ca acestea ar trebui indicată regiunea în care termenul circulă și menționate, acolo unde este cazul, sursele lexicografice în care cuvîntul este înregistrat, eventual, cu alt sens. În orice caz, termenii înregistrați de dicționare și atestați cu același sens în zona anchetată nu trebuie incluși în glosare.

5. Alte probleme sînt legate de lipsa accentului aproape la toate volumele consultate, lucru inadmisibil în astfel de lucrări, fapt care, în nenumărate exemple, face aproape imposibilă lectura și înțelegerea corectă a cuvîntului.

(Excepție fac CĂTANĂ, R. și CAIETELE I—VII; în unele glosare, accentul este notat inconstant și preferențial.)

6. De asemenea, nu au fost indicate, decît extrem de rar, paginile sau numărul piesei în care apare termenul glosat, o problemă iarăși de bază într-o astfel de lucrare. (Fac excepție: TEODORESCU, P., MOLDOVEANU, S., ALEXICI, T., CAIETELE I—VII, PAULETI, C. și toate glosarele întocmite de către Ion Ionică la volumele lui Al. Amzulescu.)

7. Cele mai multe fapte semnalate pînă aici contravin oricărei norme lexicografice. Autorii și editorii, pentru că numesc această parte a operei lor *glosar*, este obligatorii ca ei să respecte întru totul regulile impuse de redactarea unei astfel de lucrări, plecînd chiar și de la simpla definiție pe care o dau toate dicționarele, și nu numai cele ale limbii române, acestui termen.

În această situație s-ar impune cîteva sugestii cu caracter general, menite să contribuie la îmbunătățirea muncii viitoare din acest domeniu.

7.1. Să fie selectate și cuprinse în glosare numai cuvintele care sînt proprii unui anume grai, al aceluia de unde provine textul. Pentru aceasta, verificarea cu atestările din dicționare și din alte lucrări lexicografice tipărite devine obligatorie. Nu orice cuvînt poate figura într-un glosar și, de aceea, alegerea lui trebuie efectuată cu atenție sporită.

7.2. Să se folosească în orice situații normele lexicografice impuse de dicționarele limbii române, pentru a se evita astfel neajunsurile semnalate. Astfel, să se acorde atenția cuvenită stabilirii cuvîntului-titlu, mai ales prin literarizarea (și literalizarea) termenilor dialectali, pentru că, aceste glosare, care însoțesc culegerile și colecțiile de folclor, nu trebuie confundate cu cele dialectale (tip Oltenia), unde transcrierea fonetică devine obligatorie.

De asemenea, se impun, în toate situațiile, notarea consecventă a accentului pe care-l poartă cuvîntul, alegerea corectă a varietăților, fixarea categoriei gramaticale (mai ales a pluralului și a genului la substantive, a conjugării la verbe etc.), răspîndirea termenilor, indicarea paginii din textul unde pot fi întîlniți aceștia etc.

7.3. Numai astfel caracterul utilitar al acestor glosare va crește și ele vor putea deveni, în totalitatea lor, mai mult decît niște simple indice de cuvinte și forme. Să se plece de la ideea că acest material, în parte inedit, nu merită să rămînă uitat în cine știe ce culegere greu accesibilă, ci el trebuie să fie redat circuitului național și înglobat în dicționarul tezaur al limbii române. Pentru aceasta, o exigență sporită din partea celor care-l redactează într-o primă formă s-ar impune, ea înlesnind munca de mai tîrziu a lingviștilor.

BIBLIOGRAFIE*

- ALEXICI, T. = G. Alexici, *Texte din literatura populară română*, tom. II (inedit), publicat cu un studiu introductiv, note și glosar de Ion Mușlea, București, Editura Academiei, 1966.
- ANTOLOGIE L. = *Antologie de lirică populară românească*, ediție îngrijită și studiu introductiv de Ligia Birgu-Georgescu, București, Editura „Mihnera”, 1980.

* Au fost consemnate aici numai volumele din care se dau exemple în textul nostru. Cele care nu au indicat editura au apărut la Comitetele de cultură și la Centrele Județene de Îndrumare a Creației Populare și a Mișcării Artistice de Masă.

- ANTOLOGIE MAR. = *Antologie de folclor din județul Maramureș, I, Poezia*, redactor responsabil Ion Chiș Șter, cuvînt înainte Mihai Pop, Baia Mare, 1980.
- BALADE = *Balade populare românești*, introducere, indice tematic și bibliografie, antologie de Al. I. Amzalescu, București, Editura pentru Literatură, 1964.
- BERNEA, P. = Ernest Bernea, *Poezii populare în lumina etnografiei*, București, Editura „Minerva”, 1976.
- BIBICESCU, P. = I. C. Bibicescu, *Poezii populare din Transilvania*, ediție îngrijită de Maria Croicu, prefață de I. C. Chișiniua, București, Editura „Minerva”, 1970.
- BÎRLEA A. = Ovidiu Bîrlea, *Antologie de proză literară epică, III*, București, Editura pentru Literatură, 1966.
- BÎRLEA, L. = Ion Bîrlea, *Literatură populară din Maramureș, II*, ediție îngrijită și studiu introductiv de Iordan Dăcu, cu un cuvînt înainte de Mihai Pop, București, Editura pentru Literatură, 1968.
- BUȚIU, M. = Vasile Buțiu, *Du-te, dor, cu Mureșul...* Culegere de folclor poetic din județul Maramureș, selecție și studiu introductiv de Serafim Dăcu, Tirgu Mureș, 1976.
- CAIETELE I–VII = *Caietele Arhivei de Folclor din Iași* (sub îngrijirea lui Ion H. Ciubotaru): I. Florin Bucescu, Silvia Ciubotaru, Violet Bîrleanu, „Bătrîneasca”. *Doine, bocete și jocuri din fîmitul Rădăușilor* (ceretare monografică), Iași, 1979; II. Lucia Cîreș, Lucia Berdan, *Descîntece din Moldova*. Texte inedite, Iași, 1982; III. Petru Caraman, *Literatură populară*, antologie, introducere, note, indici și glosar de Ion H. Ciubotaru, Iași, 1982; IV. Silvia Ciubotaru, *Strigături din Moldova*, Iași, 1984; V. Lucia Cîreș, *Colinde din Moldova*, Iași, 1984; VI. Lucia Berdan, *Balade din Moldova*, Iași, 1986; VII. Ion H. Ciubotaru, *Folclorul obiceiurilor familiale din Moldova (Marea trecere)*, Iași, 1986.
- CĂTANĂ, B. = George Cătană, *Basmе, povești și balade*, ediție îngrijită de Doina Comloșan și Vasile Șerban, Timișoara, Editura „Facla”, 1984.
- CĂTANĂ, R. = George Cătană, *Rozuna, doamna florilor*. Povești și povestiri, ediție prefațată și îngrijită de V. Șerban, Timișoara, Editura „Facla”, 1974.
- CIUBOTARU, F. = *Folclor poetic*. Cîntece și strigături din județul Botoșani, antologie alcătuită și prefațată de Ion H. Ciubotaru, Botoșani, 1989.
- CÎNTEC = Marcel Locusteanu, Ilie Mitu, Aurelian I. Popescu, *Cîntec vechi din Oltenia*, Craiova, 1967.
- CÎNTECE = *Cîntece la Marea Neagră*, antologie de folclor dobrogean, cu anexă bibliografică, de Constanța Călinescu și Ion Faifer, Constanța, 1977.
- CÎRSTEAN, F. = Stelian Cîrstean, *Folclor din Moldova de Sus*, în *Folclor din Moldova*. Texte alese din colecții inedite, II, București, Editura pentru Literatură, 1969.
- CODRU = *Sub poale de codru verde*. Balade populare din Banat, ediție îngrijită de Cornel Veselău, Timișoara, Editura „Facla”, 1987.
- COLINDE = *Colinde*, colecție alcătuită și îngrijită de Titus Moisescu, București, Editura Muzicală, 1980.
- COSTĂCHESCU, C. = Mihai Costăchescu, *Cîntece populare românești*, ediție îngrijită și studiu introductiv de G. Ivănescu și V. Șerban, în *Folclor din Moldova*. Texte alese din colecții inedite, I, București, Editura pentru Literatură, 1969.
- DEJEU, D. = Zamfir Dejeu, *Folclor muzical de pe Valea Drăganului*. Schiță monografică, Cluj-Napoca, 1976.
- DELAPECICA, P. = Petre Ugliș-Delapēcica, *Poezii și basme populare din Crișana și Banat*, prefață de Ov. Bîrlea, București, Editura pentru Literatură, 1968.

- DENSUȘIANU, C. = Nic. Densușianu, *Vechi cîntece și tradiții populare românești*. Texte poetice din răspunsurile la „Chestionarul istoric” (1893—1897), text ales și stabilit, studiu introductiv, note, variante, indici și glosar de I. Opreșan, București, Editura „Minerva”, 1975.
- DIACONU, C. = Ion Diaconu, *Cîntăreți și pomeșitori populari*. Cîteva criterii asupra monografiei folclorice, București, Editura „Minerva”, 1980.
- FLORI = *Flori dalbe de măr*. Din poezia obiceiurilor de iarnă, antologie, bibliografie, glosar și postfață de Sabina Ispas, București, Editura Academiei, 1987.
- FOLCLORE MUZICALE = Traian Mirza, Iona Szenik, Gheorghe Petrescu, Zamfir Dejeu, Mircea Bejinariu, *Folclor muzical din zona Huedin*. *Huedin körményeki népzene*, Cluj-Napoca, 1978.
- FOLCLORE TRANSILV. II = *Folclor din Transilvania*. Texte alese din colecții inedite, II, ediție îngrijită de Ioan Șerb, cu un cuvînt înainte de Mihai Beniuc, București, Editura pentru Literatură, 1962.
- FOLCLORE TRANSILV. IV = *Folclor din Transilvania*. Texte alese din colecții inedite, IV, ediție îngrijită și prefață de Dumitru Lazăr, ca un cuvînt înainte de Mihai Pop, București, Editura pentru Literatură, 1969.
- GALAVU, D. = Dumitru Galavu, *Din tradiția populară a Dobrogei*. Culegere de folclor literar muzical, Constanța, 1974.
- GOROVEI, L. = Artur Gorovei, *Literatură populară*, II, ediție îngrijită, introducere, note, comentarii, bibliografie și glosar de Iordan Datcu, București, Editura „Minerva”, 1985.
- IONIȚĂ, C. = Maria Ioniță, *Cartea vîlvelor*. Legende din Apuseni, cu un cuvînt înainte de Ion Șeuleanu, Cluj-Napoca, Editura „Dacia”, 1982.
- IONIȚĂ, D. = Maria Ioniță, *Drumul urtesilor*. Basme, povești și legende din Apuseni, Cluj-Napoca, Editura „Dacia”, 1986.
- LUNCILE = *La luncile soarelui*. Antologie a colindelor laice, ediție îngrijită și prefață de Monica Brătulescu, București, Editura pentru Literatură, 1964.
- MANOLACHE, F. = C. Manolache, *Folclor din Prahova*, cuvînt înainte de Al. I. Amzulescu, Ploiești, 1972.
- MAT. FOLC. I, III = Grigore G. Tocilescu — Christea N. Țapu, *Materialuri folclorice*, ediție critică și studiu introductiv de Iordan Datcu, I, București, Editura „Minerva”, 1980; III, București, Editura „Minerva”, 1981.
- MEDAN, C. = Virgil Medan, *Cîntece epice*, Cluj-Napoca, 1979.
- MIHALCEA, D. = Gheorghe C. Mihalcea, *La dalba celate*. Folclor nord-dobrogean, Tulcea, 1975.
- MOLDOVAN, P. = Ioan Micu Moldovan, *Povești populare din Transilvania culese prin elevii școlilor din Blaj (1863—1878)*, ediție îngrijită de Ion Cuceu și Maria Cuceu, prefață de Ovidiu Birlea, București, Editura „Minerva”, 1987.
- MOLDOVEANU, S. = Elisabeta Moldoveanu, *Folclor muzical din Scornicești*, București, Editura Muzicală, 1980.
- MORARIU, N. = Leca Morariu, *De la noi*. Povești, poezii și cîmilituri populare, ediție îngrijită de Petru Rezuș, București, Editura „Minerva”, 1983.
- MULT = *Mult mă-ntreabă inima*. Folclor poetic din județul Timiș. Volum constituit din materialul existent în colecțiile de folclor: Vasile Cica, Nichifor Mihăla, selecție, clasificare, prefață, glosar și indici, Aurel Turcuș, Timișoara, 1981.
- MUNTEANU, C. = Marin Munteanu, *Cîntări dă noapce bună*, Timișoara, Editura „Facla”, 1984.
- NEAGU, F. = Gh. I. Neagu, *Folclor din Cîmpia Dunării*, în *Folclor din Oltenia și Muntenia*. Texte alese din colecții inedite, IV, ediție îngrijită în redacție de Iordan Datcu, București, Editura pentru Literatură, 1969.

- NIJLOVEANU, B. = Ion Nijloveanu, *Basme populare românești*, București, Editura „Minerva”, 1982.
- NIJLOVEANU, P. = Ion Nijloveanu, *Poezii populare de pe Argeș și Olt*, în *Folclor din Oltenia și Muntenia*. Texte alese din colecții inedite, IV, ediție îngrijită în redacția de Jordan Dăescu, București, Editura pentru Literatură, 1969.
- OPRIȘAN, F. = I. Oprișan, *Folclor din Moldova de Jos*, în *Folclor din Moldova*. Texte alese din colecții inedite, II, București, Editura pentru Literatură, 1969.
- ORAȚII = Ion Popescu Apostol, *Orații de nuntă*. Colăcării, cîntece și strigături culese de pe valea Someșului, ilustrații de Călin Popescu și Marian Mustea, București, Editura „Minerva”, 1979.
- PAULETI, C. = *Cîntări și strigături românești*, de cari cîntă fetele și ficiorii jucînd, scrise de Nicolae Pauleti în Roșia, în anul 1838, ediție critică, cu un studiu introductiv de Ion Mușlea, București, Editura Academiei, 1962.
- PLOPȘOR, P. = C. S. Nicolăescu-Plopșor, *Povești oltenesti*, îngrijirea ediției, postfața și glosarul de Aurelian I. Popescu, Craiova, Editura „Serisul Românesc”, 1975.
- POP, C. = Dumitru Pop, *Folclor din zona Codrului*, Baia Mare, 1978.
- POP, M. = Dumitru Pop, *Folcloristica Maramureșului*, București, Editura „Minerva”, 1970.
- POPA, O. = Steluța Popa, *Obiceiuri de iarnă*. Folclor muzical din repertoriul copiilor. Tipologie muzicală. Colecție de cîntece, București, Editura Muzicală, 1981.
- POPESCU, I. = Aurelian I. Popescu, *Ideea de unitate națională în viziune populară*, Craiova, Editura „Serisul Românesc”, 1980.
- POPESCU, R. = *Războiul pentru Independență în viziune populară*, antologie îngrijită și prefațată de Aurelian I. Popescu, Craiova, Editura „Serisul Românesc”, 1976.
- POVEȘTI = Demetriu Boer, Mircea Vasile Stănescu Arădanul, Ștefan Cacoveanu, *Povești din Transilvania*, ediție îngrijită de Ovidiu Birlea și Ion Talos, prefață de Ovidiu Birlea, Cluj-Napoca, Editura „Dacia”, 1975.
- REZUȘ, D. = Petru Rezuș, *Dochița împărătița*. Basme și poezii populare din Țara de Sus, București, Editura „Minerva”, 1972.
- SNOAVA II, III = *Snoava populară românească*, ediție critică de Sabina-Cornelia Stroescu, II, București, Editura „Minerva”, 1986; III, București, Editura „Minerva”, 1987.
- ȘANDRU, F. = Dumitru Șandru, *Folclor românesc*, ediție îngrijită de Tudora Șandru Olteanu, prefață de Ovidiu Birlea, București, Editura „Minerva”, 1987.
- ȘOIT, L. = Ana Șoit, *Legende populare minerești*, studiu introductiv de Ion Iliescu, București, Editura „Minerva”, 1974.
- TEODORESCU, P. = G. Dem. Teodorescu, *Poezii populare române*, ediție critică, note, glosar, bibliografie și indici de George Antofi, prefață de Ovidiu Papadima, București, Editura „Minerva”, 1982.
- TIMOC, C. = Cristea Sandu Timoc, *Cîntece bătrînești și doine*, cuvînt înainte de Tudor Argezei, București, Editura pentru Literatură, 1967.
- VASILIU, I. = Al. Vasiliu, *Literatură populară din Moldova*, ediție critică și studiu introductiv de Petru Ursache, București, Editura „Minerva”, 1984.
- VÂRTIC, T. = *Trandafir cu crenguța-n apă*, culegere de folclor poetic întocmită de Dumitru Vârtic, cu o prefață de Ion Talos, Bistrița, 1970.
- VICIU, F. = Alexiu Viciu, *Flori de cîmp*: Doine, strigături, bocete, balade, colecție de folclor inedită, publicată, cu studiu introductiv, note, indici și glosar, de R. Todoran și I. Talos, Cluj-Napoca, Editura „Dacia”, 1976.

SUR LES GLOSSAIRES DES ANTHOLOGIES ET DES COLLECTIONS
DE FOLKLORE

RÉSUMÉ

En prenant comme point de départ le matériel offert par certaines anthologies et collections de folklore parues après 1960 (quelque 90 titres), l'auteur analyse la façon dont on a réalisé les glossaires de ces volumes et insiste sur certaines erreurs commises par les auteurs, telles : choix et présentation impropre des *mots titres* (présentés tels quels, dans leur forme dialectale, sans être littérisés et littéralisés correctement), manque d'indications grammaticales, glossaires sémantiques incomplets ou erronés. En même temps, on insiste sur ce que la plupart de ces glossaires enregistrent non seulement des mots propres à la zone de provenance du respectif texte, mais aussi des formes à caractère général ou qui appartiennent à la langue littéraire, la plupart attestées par les dictionnaires. D'autres observations portent sur le manque d'indications concernant l'accent des mots inventariés ou les pages où apparaît le mot glossé.

En guise de conclusions, on formule quelques suggestions destinées à améliorer ce travail : sélection rigoureuse du matériel et surtout le respect des normes lexicographiques imposées par le dictionnaire de la langue roumaine.

Institutul de Filologie Română
„A. Philippide“
Iasi, str. Codrescu, nr. 2